

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πρόταση 1: Εστω $h/[0,1]$ συνεχής, κοίλη ή κυρτή πραγματική συνάρτηση, με $h(0) > 0$, $h(1) < 1$. Τότε η $h(x)$ έχει μοναδικό σταθερό σημείο $\zeta \in (0,1)$. Επιπλέον $h(x) > x$ $\forall x \in [0, \zeta)$ και $h(x) < x$ $\forall x \in (\zeta, 1]$.

Απόδειξη

Θα αποδείξουμε την **ύπαρξη** σταθερού σημείου: Θεωρούμε προς τούτο την συνάρτηση $\sigma(x) = h(x) - x$, $0 \leq x \leq 1$. Επειδή $\sigma(0) = h(0) > 0$, $\sigma(1) = h(1) - 1 < 0$ και η $\sigma(x)$ συνεχής στο $[0,1]$, από το θεώρημα Bolzano υπάρχει τουλάχιστον ένα $\xi \in (0,1)$ ώστε $\sigma(\xi) = 0$, δηλαδή $h(\xi) = \xi$. Αρα η $h(x)$ έχει σταθερό σημείο στο $(0,1)$.

Θα αποδείξουμε την **μοναδικότητα** του σταθερού σημείου: Ας θεωρήσουμε ότι η h έχει περισσότερα από ένα σταθερά σημεία στο διάστημα $(0,1)$. Εστω ξ_1, ξ_2 δύο σταθερά σημεία της h για τα οποία υποθέτουμε χωρίς να χαλάσει η γενικότητα ότι $\xi_1 < \xi_2$.

Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις.

i) Πρώτα υποθέτουμε ότι η h είναι κοίλη συνάρτηση.

Θεωρούμε το ευθύγραμμο τμήμα που συνδέει τα σημεία $(0, h(0))$ και $(\xi_2, h(\xi_2))$. Τότε έχουμε:

$$h((1-\lambda) \cdot 0 + \lambda \cdot \xi_2) \geq (1-\lambda) \cdot h(0) + \lambda \cdot h(\xi_2), \quad 0 \leq \lambda \leq 1 \quad (1)$$

Αν επιλέξουμε $\lambda' = 1 - \frac{\xi_1}{\xi_2}$, έχουμε $\lambda' \in (0,1)$ και $(1-\lambda') \cdot \xi_2 = \xi_1$. Επομένως λόγω

της σχέσης (1), έχουμε:

$$h(\xi_1) = h((1-\lambda') \cdot \xi_2) \geq (1-\lambda') \cdot h(0) + \lambda' \cdot h(\xi_2).$$

Επειδή ξ_1, ξ_2 είναι σταθερά σημεία για την h , η παραπάνω σχέση γράφεται:

$$\xi_1 \geq (1-\lambda') \cdot h(0) + \lambda' \cdot \xi_2 = \lambda' \cdot h(0) + \xi_1$$

από την οποία προκύπτει $f(0) \leq 0$, πράγμα άτοπο.

ii) Υποθέτουμε τώρα, ότι η $h(x)$ είναι κυρτή συνάρτηση.

Θεωρούμε το ευθύγραμμο τμήμα που συνδέει τα σημεία $(\xi_1, h(\xi_1))$ και $(1, h(1))$. Έχουμε ότι:

$$h(\lambda \cdot \xi_1 + (1-\lambda) \cdot 1) \leq \lambda \cdot h(\xi_1) + \lambda \cdot h(1), 0 \leq \lambda \leq 1 \quad (2)$$

Αν επιλέξουμε $\lambda' = \frac{1-\xi_2}{1-\xi_1}$ και αφού $\xi_1 < \xi_2$, $\lambda' \in (0,1)$ ισχύει ότι:

$$\lambda' \cdot \xi_1 + (1-\lambda') \cdot 1 = \xi_2.$$

Επομένως λόγω της (2),

$$h(\xi_2) = h(\lambda' \cdot \xi_1 + (1-\lambda') \cdot 1) \leq \lambda' \cdot h(\xi_1) + (1-\lambda') \cdot h(1).$$

Επειδή ξ_1, ξ_2 είναι σταθερά σημεία για την h , η παραπάνω σχέση γράφεται :

$$\xi_2 \leq \lambda' \cdot \xi_1 + (1-\lambda') \cdot h(1)$$

Από την οποία συνάγεται $h(1) \geq 1$, πράγμα άτοπο. Άρα η h έχει μοναδικό σταθερό σημείο $\xi \in (0,1)$.

Θα αποδείξουμε τώρα ότι $h(x) > x \quad \forall x \in [0, \xi)$.

Η απόδειξη με την εις άτοπον. Εστω για κάποιο $x_0 \in [0, \xi)$, με $h(x_0) < x_0$, τότε επειδή $h(0) > 0$, σύμφωνα με το θεώρημα του Bolzano, υπάρχει $\xi' \in (0, \xi)$ έτσι ώστε $h(\xi') = \xi'$. Αυτό όμως είναι άτοπο, επειδή έρχεται σε αντίθεση με την μοναδικότητα του σταθερού σημείου της h . Επίσης η περίπτωση $h(x_0) = x_0$ αποκλείεται για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Επομένως $h(x) > x \quad \forall x \in [0, \xi)$.

Ανάλογα αποδεικνύεται ότι $h(x) < x \quad \forall x \in (\xi, 1]$.

Πρόταση 2: Εστω $h/[0,1]$ συνεχής, γνήσια αύξουσα, κοίλη ή κυρτή πραγματική συνάρτηση, με $h(0) > 0$, $h(1) < 1$ και $\xi \in (0,1)$ τό μοναδικό σταθερό σημείο της h . Τότε

$$x < h(x) < \xi \quad \forall x \in [0, \xi),$$

$$\xi < h(x) < x \quad \forall x \in (\xi, 1].$$

□

Πρόταση 3: Εστω $h/[0,1]$ συνεχής, γνήσια αύξουσα, κοίλη ή κυρτή πραγματική συνάρτηση, με $h(0) > 0$, $h(1) < 1$ και $\xi \in (0,1)$ τό (μοναδικό) σταθερό σημείο της h . Τότε για $n=2,3,\dots$ η n -στη σύνθεση της h με τον εαυτό της, $h_n/[0,1]$, είναι συνεχής, γνήσια αύξουσα και έχει σταθερό σημείο το ξ . Για οποιοδήποτε $x \in [0,1]$ η ακολουθία $\{h_n(x)\}$ συγκλίνει μονότονα στο σημείο ξ όταν $n \rightarrow \infty$. Ειδικότερα

i) Αν $x \in [0, \xi)$, τότε η ακολουθία $\{h_n(x)\}$ είναι γνήσια αύξουσα,

$$x < h_n(x) < \xi \quad , n=1,2,3,\dots$$

και $h_n(x) \rightarrow \xi$, όταν $n \rightarrow \infty$.

ii) Αν $x \in [\xi, 1)$, τότε η ακολουθία $\{h_n(x)\}$ είναι γνήσια φθίνουσα,

$$\xi < h_n(x) < \chi, \quad n=1,2,3,\dots$$

και $h_n(x) \rightarrow \xi$, όταν $n \rightarrow \infty$.

Απόδειξη

Επειδή $h([0,1]) = [h(0), h(1)] \subset (0,1)$, για $n=1,2,3,\dots$, η n -στη σύνθεση της h , $h_n / [0,1]$, είναι καλά ορισμένη,

$$0 < h_n(x) < 1 \quad \forall x \in [0,1].$$

Προφανώς η $h_n / [0,1]$ είναι συνεχής, γνήσια αύξουσα και έχει σταθερό σημείο ξ .

i) Έστω $x \in [0, \xi)$. Έχουμε

$$0 < h_n(x) < h_n(\xi) = \xi, \quad n=1,2,3,\dots$$

Από την πρόταση 1 έχουμε:

$$h_n(x) = h(h_{n-1}(x)) > h_{n-1}(x), \quad n = 2,3,\dots$$

δηλαδή η ακολουθία $\{h_n(x)\}$ είναι γνήσια αύξουσα και επομένως συγκλίνουσα επειδή είναι φραγμένη. Έστω

$$Z = \lim_{n \rightarrow \infty} h_n(x).$$

Επειδή η συνάρτηση h είναι συνεχής, έχουμε:

$$Z = \lim_{n \rightarrow \infty} h_n(x) = \lim_{n \rightarrow \infty} h(h_{n-1}(x)) = h(Z).$$

Αρα το όριο Z είναι σταθερό σημείο για την h . Επειδή η συνάρτηση h έχει μοναδικό σταθερό σημείο (πρόταση 1), συνάγεται ότι $Z = \xi$. Επειδή $x < \xi$, έχουμε

$$x < h(x) < \xi \quad (\text{πρόταση 2}).$$

Επιπλέον, επειδή

$$h(x) < h_n(x) < h_n(\xi) = \xi, \quad n = 2,3,\dots$$

συνάγεται ότι :

$$x < h_n(x) < \xi, \quad n = 2,3,\dots$$

ii) Αποδεικνύεται ανάλογα. □